

Nota Archeologie

Neerpelt, Grote Heide 103 - Vlasrootweg

Verslag van het landschappelijk bodemonderzoek
PROGRAMMA VAN MAATREGELEN
2018I145

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegestemd onderzoek

verwijzing: VAN DE KONIJNENBURG, R., WIJNEN, J. en JANSSEN, J., (2018), Neerpelt, Grote Heide 103 - Vlasrootweg – verslag van het landschappelijk bodemonderzoek, HAASST-rapport 2018-56, Bree, D/2018/12654/56

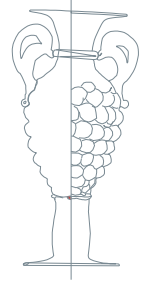
Rik van de Konijnenburg, Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree (BE)
Mob. 0496 209 018 - e-mail: rik@konijnenburg.com

Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg (tenzij anders vermeld)
Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot: D/2018/12654/56

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

COVERFOTO: Bodemprofiel 1 – Neerpelt, Grote Heide 103 – Vlasrootweg

INHOUD

1. Beschrijvend gedeelte	p.3
2. Bouwprogramma	p.6
3. Resultaten voorafgaand archeologisch onderzoek	p.6
4. Assessment van het terrein	p.7
5. Gemotiveerd advies	p.8

1. Beschrijvend gedeelte

Administratieve gegevens

Projectcode:	2018I145
Naam erkende archeoloog:	Rik van de Konijnenburg
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00041
Locatiegegevens:	zie gegevens archeologienota: https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/3137
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	zie gegevens archeologienota: https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/3137
Kadastergegevens:	zie gegevens archeologienota: https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/3137
Topografische kaart:	zie gegevens archeologienota: https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/3137
Alle betrokken actoren:	Rik van de Konijnenburg (erkend archeoloog), Joan Janssen (archeoloog) Jeroen Wijnen (aardkundige), Laagland Archeologie
Betrokken personen buiten het project:	
Contact:	Rik.vandekonijnenburg@telenet.be , 0496 209 018 jeroen.wijnen@laaglandarcheologie.nl

Kadastrale gegevens en plan met afbakening

Het onderzoek vond plaats op het kadastrale perceel Neerpelt afd 1 Sie A percelen A539y11 (partim), zoals afgebakend in het programma van maatregelen toegevoegd aan archeologienota 3137.

Fig. 2: Kadastraal uittreksel 01/01/2017

Inplantingsplan van de profielputten projectcode 2018I145, Neerpelt, Grote Heide 103 - Vlasrootweg

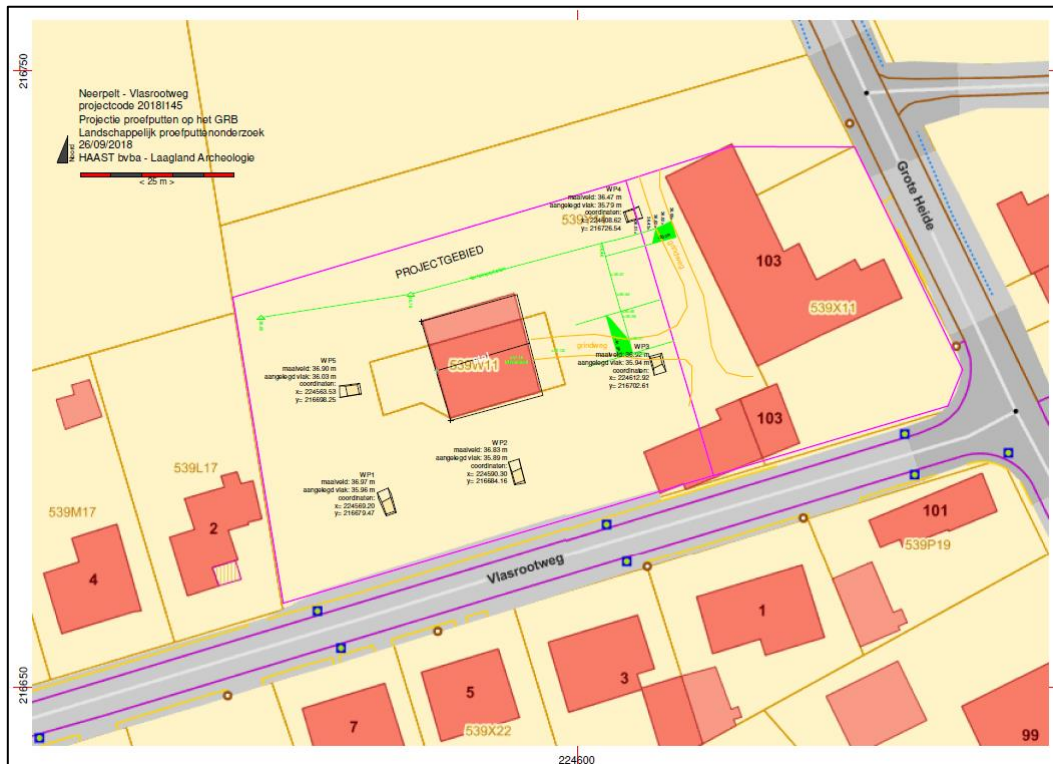

Fig. 2: Situering van de profielputten op het GRB

Begin- en einddatum van het onderzoek:

Het proefputtenonderzoek ter opmaak van deze nota startte op 26 september 2018 en werd afgerond op 26 september 2018, wat betreft het veldwerk.

2. Bouwprogramma

Cfrt archeologienota ID 3137 :

<https://loket.onroerendergoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/3137>

3. Resultaten voorafgaand archeologisch onderzoek

Afweging noodzaak verder onderzoek

Besluit uit het bureauonderzoek archeologienota 3137: *De historische kaarten geven een beeld van een terrein dat lag binnen een uitgestrekt heidellandschap met hier en daar moerassen en vennen. Er zijn geen sporen van bebouwing op of rond het projectgebied. De eerste bebouwing binnen het projectgebied*

vindt naar alle waarschijnlijkheid pas plaats in 1953 afgaande op de sporen te zien op een luchtfoto uit 1953.

De CAI-locaties in de omgeving wijzen op aanwezigheid van antropogene activiteiten in de steentijd (neolithicum – mesolithicum) en late Bronstijd/ Vroege IJzertijd (het grote grafveld van de Grote Heide). Maar al deze vindplaatslocaties bevinden zich op méér dan 1 kilometer ten oosten en ten westen van het projectgebied. Men kan echter stellen dat de mensen die begraven werden op de Grote heide ook ergens gewoond moeten hebben en misschien was die woonplaats wel in de buurt of binnen het projectgebied gelet op de nabijheid van waterpoelen.

Wat betreft de steentijdvondsten is de vondstconcentratie 700840 te ver van het projectgebied gelegen om zich tot daar uit te strekken. Bovendien strekt deze vondstlocatie zich verder noordwestelijk uit dan aangegeven op het uittreksel van de CAI-kaart zoals weergegeven op fig. 24.

Meest nabij ligt vondstlocatie 51687, maar daar werd bij een boring één artefact aangetroffen. De afstand tot het projectgebied bedraagt ca. 400 m en ook die afstand is te groot om een indicatie te hebben van steentijdconcentraties binnen het projectgebied.

De directe aanwijzingen geven geen indicaties voor mogelijke aanwezigheid van archeologisch erfgoed op het terrein. Bodemkundig en landschappelijk is het echter wel mogelijk sporen aan te treffen. Het terrein is een redelijk droge plek in een oud heidelandschap met mogelijk restanten van een podzolbodem in de nabijheid van waterrijke vennen en/of moerassen. De bodemfase 3 kan wijzen op een gestage groei door bemesting van de bodem waardoor oudere sporen afgedekt en beschermd werden. Maar, gelet op de indicaties aangetroffen op historische kaarten en luchtfoto's, lijkt het gebied pas eind 19de/begin 20ste-eeuw in gebruik genomen te worden voor landbouwdoeleinden. Daardoor bestaat er wel een kans dat oudere sporen verpoegd zijn en artefacten verplaatst en uit hun oorspronkelijke context gehaald.

Het terrein was tot na WOII in gebruik als heide en later als akker. In 1953 vinden de eerste bouwactiviteiten plaats binnen het projectgebied. Volgens de sporen zoals te zien op de luchtfoto uit 1953 namen deze activiteiten een groot deel van het projectgebied in beslag. De kans is vrij groot dat door de bouwactiviteit in 1953 en de bijhorende bouwwerf het terrein binnen het projectgebied grondig verstoord werd. De lichte vlekken op de luchtfoto kunnen een aanwijzing zijn voor het feit dat de teelaarde deels weggegraven werd tot op de C-horizont. Nadien wordt het terrein ingericht als een boerderij met bijhorende stallingen en rondom liggen akkers.

Onderzoeksstrategie

Het veldwerk, landschappelijk profielputtenonderzoek, werd uitgevoerd door 1 bodemkundige en 1 archeoloog. De resultaten werden door de bodemkundige in een rapport weergegeven dat verwerkt is in dit verslag. Voor de foto's van de profielkolommen werd de projectcode 2018I145 gebruikt.

Gebruikt materiaal

De profielputten werden gegraven met een 11-ton graafmachine met een gladde graafbak van 1,80 m breedte.

De locatie van de proefputten, samen met de niveaus van het aangelegde vlak werden ingemeten met een ALTUS APS-NR2 gps-toestel met een afwijking horizontaal van 0,5 tot 1 cm en verticaal van 0,8 tot 1,2 cm.

Motivering eventueel afwijkende methodiek

Niet van toepassing

Inbreng specialisten

Jeroen Wijnen van Laaglandarcheologie met een ruime ervaring in bodems in Vlaanderen, met name in de provincies Limburg, Antwerpen en Vlaams-Brabant, werd aangetrokken om het bodemonderzoek mee uit te voeren. Hij verzorgde ook het aardkundig verslag dat verwerkt werd in deze archeologienota.

4. Assessment van het terrein

De ondergrond die is aangetroffen binnen het plangebied bestaat uit afzettingen van de Lommel Zanden van de Formatie van Sterksel¹ en het Lid van Opgrimbie van de Formatie van Gent². De Lommel Zanden van de Formatie van Sterksel zijn door verwilderde rivieren (vlechtende rivieren) afgezet in het Vroeg-Pleistoceen.³ De afzettingen van de Formatie van Gent (dekzanden) zijn afgezet onder periglaciale omstandigheden gedurende de Pleniglaciale periode (Brabantiaan) van de laatste ijstijd (Weichseliaan).⁴

De afzettingen van de Lommel Zanden die zijn aangetroffen bestaan uit lichtgeel of oranjegeel, matig grof zwak siltig (zwak lemig) zand en die van de Formatie van Gent zijn lichtgeel (C-horizont) tot lichtgeel en bruin gevlekt (BC-horizont), zeer fijn, zwak siltig (zwak lemig). In werkput 1 en 3 is het dekzand matig roestig en representeert deze een Cg-horizont. De Lommel Zanden zijn plaatselijk vanaf 40 à 80 cm diepte aangetroffen en het dekzand ligt op 39 à 70 cm diepte.

Er is in het onderzoeksgebied een overwegend verstoorde bodemopbouw aangetroffen. In de profielkolom van werkput 1 was de werkput in een diepe verstoring aangelegd die ter hoogte van het meetlint 72 cm diep was. In dezelfde profielkolom waren ook nog enkele beperkte resten van een intactere bodemopbouw zichtbaar. Zo is er op 27 cm –mv een horizont aanwezig bestaande uit bruin, zwak humeus, zeer fijn zand, die kan worden toegeschreven als de onderzijde van een Bh-horizont (humus-B-horizont). Vanaf 41 cm –mv is bruingeel, zeer fijn zand van een BC-horizont aanwezig en begint de C-horizont op 58 cm –mv. Verder zijn in de profielkolom van werkput 2, onder de bouwvoor en in een dunne band van verstoorde grond, resten van een podzolbodem aangetroffen, die ongeveer overeenkomt met de opbouw van de bodemhorizonten in de profielkolom van werkput 1.

¹ Borremans 2014, 244; In de toelichting op de Quartair-geologische kaart beschreven als Formatie van Kaulille: Beerten, 2006, 13.

² Beerten *et al*, 2017; In de toelichting op de Quartair-geologische kaart beschreven als Formatie van Wildert: Beerten, 2006, 10.

³ Beerten, 2006, 13, Berendsen, 2011, 142-144.

⁴ Beerten, 2006, 15.

In de overige drie beschreven profielkolommen van werkput 3 t/m 5 zijn alle bodemhorizonten verdwenen en is de bodemopbouw verstoord tot 39 à 52 cm –mv. Onder de uit donker grijsbruin of geelbruin, gevlekt, zwak humeus, zeer fijn zand met brokken bestaande grondopbouw ligt de onverstoorde ondergrond bestaande uit Vroeg-Pleistocene rivierafzettingen of uit dekzanden. In de profielput van werkput 3 bestaat de bovenste 15 cm uit bruin, zwak humeus, sterk grindig, zeer fijn zand dat is toegepast als verhardingsmateriaal.

Volgens de Bodemclassificatie van België zijn er resten van een matig droge tot droge zandbodem met een duidelijke humus B horizont aangetroffen (Zcg en Zbg) in een helft van de profielkolom in werkput 1 en de profielkolom in werkput 2. Voor de rest is een verstoorde bodemopbouw aangetroffen in de bovenste 39 à 72 cm. In werkput 3 t/m 5 kan de bodem geclassificeerd worden als sterk vergraven grond (OT).

5. Gemotiveerd advies

Op basis van de resultaten van het profielputtenonderzoek kan gesteld dat het terrein vanuit archeologisch oogpunt niet interessant is.

De kans op het aantreffen van archeologische sporen is onbestaande gelet op de beschrijving van de aardkundige profielkolommen:

- Eventueel aanwezige artefacten – tijdens het profielputtenonderzoek werd geen enkel artefact aangetroffen – zullen enkel in een verspoelde context aangetroffen worden.
- De herkomst van dergelijke vondsten is niet te bepalen gelet op de sterk geroerde en doorgraven grond.
- Eventuele bodemsporen zullen slechts een zeer fragmentair beeld opleveren van een mogelijke site zonder dat er sporenassociaties of linken met artefacten kunnen gemaakt worden gelet op de aangetroffen bodemverstoringen.
- Er zijn echter geen aanwijzingen voor begraven/afgedekte bodems aangetroffen.
- De verstoringen in de bodemopbouw teken zich zeer duidelijk af door de sporen van verschillende soorten graafbakken in de aangelegde profielkolommen en de scherpe aflijning tussen de geroerde grond en de C-horizont

Advies:

Op basis van de gegevens uit het landschappelijk profielputtenonderzoek kan derhalve besloten worden dat het projectgebied geen resultaten zal opleveren wat betreft archeologische kennisvermeerdering. Het projectgebied kan daarom vrijgegeven worden van verder archeologisch onderzoek.

Via dit programma van maatregelen stellen we voor om bij een herziening van de Gebieden Geen Archeologiekaart het projectgebied daarin op te nemen als GGA-gebied